

6

EDICTVM RE-
GIVM SVIRENSE
AD MILITES.

Ex quo causæ suscepti in Magnum Mo-
scouix Ducem belli cognoscentur.

EDICTVM REGIVM DE SUP-
PLICATIONIBVS OB CAPTAM POLO-
tiam.

RERVVM POST CAPTAM POLOTIAM
contra moscum gestarum narratio.

VARSAVIÆ.
ANNODOMINI, M. D. LXXIX. ✓

EXII 406

P. Kir. 1435

W. 2665

Cyt. 219

VARSAVA
ANNO DOMINI M. D. LXXXIX

EDICTVM RE- GIVM SVIRENSE

EX QVO CAVSÆ SVSCEP-
TI IN MAGNVM MOSCOVIÆ DV-
cem belli cognoscentur.

)(:)(

STEPHANVS DE IGRA-
TIA REX POLONIÆ, MAGNVS
Dux Lithuanix, Rufsix, Prufsix,
Masouix, Samogitix, Liunionix, &

Princeps TRANSylvanix, exercitus sui cuius-
cunq; nationis, atq; ordinis militibus. Etsi tan-
ta & tam nota omnibus iniuriarum magnitu-
do est, quas Magnus Moscouix Dux regno
nostro Polonix, Magnoq; Lithuanix Ducatui
adhuc attulit, vt arma hæc, in quibus hoc tem-
pore versamur, fera potius cunctis, quam vel
præpropera, vel non satis iusta cuiquam visum
iri arbitremur, tamē cum studium nostrum sa-

A ij

tis ex-

EDICTVM

tis expleri non possit, quo desideramus, vt quæ
 suscipimus gerimusq̃, cum æquitate iustitiãq̃
 nos suscepisse, ij penitus intelligant, ad quos
 causa quæq̃ attinere videatur: faciendum no-
 bis hoc in bello existimauius, vt exercitus
 nostri, cum eos non tantum ex Regni nostri
 Poloniæ, Magniq̃ Ducatus Lituaniæ, verum
 etiam Hungariæ atq̃ Germaniæ, alijsq̃ natio-
 nibus exteris cõpositos habeamus, certius vel
 recentiora cognoscant, quæ inter nos, postea-
 quam Regni huius nostri Principatũ gerendum
 suscepissimus, & Magnũ Moscorum Ducem
 intercessissēt: quæ quidem istiusmodi sunt, vt
 facile pateat, nihil a nobis prætermissum esse,
 quod ad Principis Christiani officium, ad vi-
 tandum Christiani sanguinis discrimen, ad cõ-
 stituendum ex equitate cum eo hoste concor-
 diam, pertinere posset: ab illo autem, quæ su-
 scepta actaq̃ sunt, omnia cũ hostilibus iniurijs
 coniuncta, & ad arcium, ciuitatum, ditionumq̃
 nostrarum circumuentionem & detrimentum,
 nostriq̃ nominis dedecus comparata fuisse.
 Nos quidem simul ac in Regnum hoc nostrum
 perue-

peruenissemus, vt cœteros Principes Christi-
 anos, partim nostro, partim ordinum regni no-
 mine, ita etiam Magnum Moscouiæ Ducem de
 accessione dignitatis potētiaꝫ nostræ, deque
 optima nostra cum eo etiam pacis cōstituendæ
 colendæꝫ voluntate, fecimus per internuntios
 nostros certiozem. Et dederat verbis, nonnul-
 lam tum significationem, mutuæ volūtatis atꝫ
 studij sui erga nomen sanguinemꝫ Christianū,
 & litteras addidit, quibus ampliori alicui le-
 gationi nostræ securitatem accommodabat, &
 peculiari epistola, quæ etiamnum nostra in po-
 testate est, confirmabat, se imperasse suis, vt dū
 mutuo inter nos per Legatos res agerentur, ab
 omni iniuria maleficioꝫ in nostros se abstine-
 rent, exposcens vt eadem ad nostros mandata
 daremus. Etsi vero tam callidè hæc simulare
 non posset, quin se etiam tum proderet, verbis
 in nomen nostrum iniuriosis, infestus illius erga
 nos animus, tamen cum eo se vsꝫ tantū iacratu-
 ram eius esse superbiam, in posterū vero illum
 ad mentē meliorem, & publicæ pacis, & suorum
 salutis curam aliquam reuocatum iri existi-
 ma-

EDICTVM

remus, habita à nobis eius litterarum confirmationi fides est: pro qua quidem fiducia, & mandata nostris dedimus, vt cum Moscis inducias diligenter conseruarent, & ad ipsum Moscouiæ Ducē, Legatos quam amplissimos, Magnificum Stanislauum Kryski Masouix Palatinum, Nicolaum Sapiha Palatinum Minscensem, ac Theodorum Skumin Curie nostræ Lithuanix Thesaurarium misimus. Quæ dum à nobis fiunt, ille violata promissi fide (qua nos inducti, tantum abest, vt ab eo, dum nostri ad illum Legati proficiscerentur, hostile aliquid pertimescendū putaremus, vt tuta nobis atq; amica omnia pollicemur) subito nulla, aut renūtiatione indutiarum, aut belli denuntiatione adhibita, cum exercitu ipse, adeoq; vna filius natu maior Liouiam inuasit, ac fraude potissimū, & cōspiratione adductis in potestatem subditis nostris, in libertatem, liberos, coniuges, vitam, ac sanguinem Christianorum hominum crudelissime flamma ferroq; grafsatus est, arcibus nonnullis ditionis nostræ, dum extremis in finibus Regni nostri necessario versamur, insidiosè occupatis: quo tempore, quæ illius in trucidandis

dandis per acerbissimos cruciatus captiuis truculentia, quæ flagitiosa in vexandis honestissimis nobilissimisq; fæminis turpitude, quàm inexplebilis in hauriendo sanguine Christiano sitis, & in omni genere iniuriarum immanitas fuerit, commemorari satis non potest: & qui supersunt crudelitati, & modis aliquibus se ex illa acerbitate liberarunt, satis ista testantur. Accesserant iam tum Oratores nostri ad ipsos Moscouiæ fines, cum inexpectatum de his Moscici cæptis accipiunt nunciũ, quo quidem permoti, ad fines Moscouiæ subsistunt, nosq; faciunt de violata pace, de qua litteris suis Magnus Moscouiæ Dux nobis confirmauerat, diligenter certiores. Etsi verò ab illo hæc fieri indignissimè perspiceremus, tamen adducti, studio consulendi Christiano sanguini, atq; hæc sine maiori Christianarum vtrinq; prouinciarum vastitate, atq; incendio ad tranquillitatem & pacem reuocãdi, mandata nostris Oratoribus dedimus, vt se nihilominus ad ipsum Magnum Moscouiæ Ducem conferre pergerent, & penitius, quis illi pacis nobiscum colendæ sensus esset,

esset, explorarent, ablatas vero a Mosco eo tē-
 pore res, contra litterarum fidem, vt repeterēt,
 & quæ subditis nostris ab illo calamitas pximè
 allata esset, eam modis omnibus sarciri postu-
 larent. Quid tum vero? cum peruenissēt O-
 ratores nostri, ac Moscus agere cum illis per
 homines certos suos cœpisset, subito ad om-
 nē superbiam, atq; animi impotentiam descen-
 dit: Liunioniam non modo ab omni pacificati-
 one, verum etiam mentione facienda exclusit:
 nos dignitatemq; nostram regiam, ijs verbis
 atq; scriptis, à quibus non modo Principem vi-
 rum, eumq; Christianum, verum quemuis eti-
 am cuiusuis ordinis abhorrere quàm maximè
 decet, acerbè violauit, in regnum nostrum
 Poloniæ, Magnumq; Lithuanie Ducatum ius
 sibi arrogauit, idq; vanissimis modis asseruit,
 dum à Prulso, nunquam inter mortales cogni-
 to aut nato (quem Octauij Cæsaris fratrem,
 generis vero sui auctorem fuisse contendit)
 orsus, ab eo se esse propaginem quartam deci-
 mam significauit: quibus quidem generis sui
 vanissimis deliramentis, sibi ius perquam ab-
 surde

surdè in vniuersum Poloniæ Regnum, Ma-
 gnumq; Lithuanix Ducatum, aliasq; Prouin-
 cias vendicare instituit. Ad hæc omnia, cum
 post multas variasq; actiones, nostrorum O-
 ratorum, cum Consiliarijs Magni Moscouix
 Ducis, quos eam ad rem designarat, de certa in-
 duciarum ratione conuenisset, nostriq; pro eo
 ac vtrinq; conuenerat, suas de eo litteras per-
 scripsisset, & Magno Moscouix Duci tradidisset,
 ille suas, quas è conuerso daret, non (vt
 facere par erat) ad similitudinem litterarum
 earum, quas Oratores nostri obtulissent, veri-
 tatemq; mutux inter Legatos nostros eiusq;
 Consiliarios conuentionis, sed ad arbitrium
 libidinemq; suam ita perscripsit, vt inducias ad
 Liuoniam pertinere nollet, quinimò non mo-
 dò eam sibi cum Curlandiæ Ducatu, verum e-
 tiam quicquid nobis vsq; ad Prusix fines diti-
 onum est, (interest autè ipsius Lithuanix pars)
 cedi à nobis oportere significaret, quas suas
 litteras ita perscriptas, cum in eas iusiurandū
 dedisset, nostris Oratoribus per vim superbe
 obtrusit. Quæ de re cum nos Oratores nostri

E D I C T V M

ante suum è Moscouia discessum, facerent certiores, ad Magnum Moscouiæ Ducem, ex aulicis nostris, internuncium misimus, Nobilem Petrum Haraburdam, iterata cum testificatione ppensionis nostræ, colendæ cum eo pacis atq; concordia, idq; rei Christianæ consulendi causa, qua quidem in testificatione luculenter ostendimus, si cōmune idemq; vtriusq; nostrū iuramentum esse deberet, communem eo iuramento inter nos atq; omnes prouincias nostras pacem compræhendi oportere. Neq; enim honestati atq; rationi congruere, si iusiurandum, de pace inter duos susceptum, bellum quacunq; de prouincia inter eos ipsos consequatur, quodquè sanctissimum concordia vinculū sit, in eo locus hostilitati relinquatur. Conuenire præterea nobis, tanquam Principibus Christianis, nos vt dictis factisq; omnibus, ita maxime religiosæ isti iurisiurandi affirmationi, constantiam adhibere. Curandum igitur esse, vt ne qua inter nos fidei, rectæq; factorum nostrorum conscientia, vis afferatur. Quæ nostra æquitatis optimiq; studij plena
 cohor-

AD MILITES.

cohortatio, tantum abest, vt ponderis aliquid apud Moscum habuerit, vt internuntium nostrum, posteaquam admisisset audissetq̄, à se longe remouerit, & in modum captiui diu inuitum retinuerit, cumq̄ suos ad nos Legatos misisset, in Liuonia, misis iam ad nos Legatis suis, arces nostras, ac figillatim Vendam bis oppugnauerit, quod cum per insignem faceret iniuriam, effectum Dei præpotentis beneficio est, vt & exercitus ille, à nostris copijs, cum ad eas Suetica auxilia accessissent, deletus sit, & in potestatem nostram tormenta aliaq̄, quibus nostra oppugnabat, cuncta peruenerint. Sub id ipsum tempus Legatos Moschicos ad nos Cracouiam, in ipsum regni nostri quasi domicilium atq̄ sedem admisimus, cum eo tum loco, permagna propè vndiq̄ gentium Christianarum, frequentia hominum versaretur, Legati externorum Regum Principum atq̄ nationum adessent: quorum in oculis, cum eos audiendi causa ad nos in Senatum nostrum perhonorifice, vt fieri inter Principes par est, introduci curassemus, à fastu suo nostræq̄ dignitatis con-

E D I C T V M

temptione orsi, ad explicanda, quæ haberent, mandata, nulla cohortatione se passi sunt adduci, quod à Magno suo Duce præscriptum sibi esse significarent, ne quæ apud nos uerba facerent, nisi nos ante, quæ à nobis superbe atq; ad derogandum dignitati nostræ, in quodã genere habendi sibi honoris flagitarent, præstitissemus: quod cum nobis minimè committendum iudicasset, neq; illi à fastuosa pertinacia se deduci sinerent, etsi iterum atq; iterum ab illis, ut dicerent, contenderetur, indictis rebus è Senatu nostro, atq; adeò Cracouia discesserunt, atq; ita re vlla nõ modo non cõfecta, sed ne affecta quidẽ diciue ab ijs cœpta permisimus, ut se in Moscouiam referrent. Quæ omnia, ut perspicuè testantur, quale nostrum extiterit suscipiendæ cum hoste illo concordia pacisq; studium, quod consulendi sanguini ac tranquillitati Christianæ desiderium, ita ostendunt planissimè, Magnum Moscouiæ Ducem eò potissimum incumbere, hoc agere, huc omnes sensus conatusq; suos conferre, ut nobiscum hostilibus iniurijs perpetuò disside-

at,

at, & cūm ditionibus nostris, tūm nomini am-
 plitudinē nostræ modis omnibus derogatum
 velit. Misit ad nos postea per Nuncium suum
 litteras, quibus à nobis postulat, vt in ea indu-
 ciarum verba, quæ citra Oratorum nostrorum
 assensionem perscripta ostendimus, iusiuran-
 dum daremus, Legatis suis redeundi ad se po-
 testas fieret, & si visum nobis esset, Oratores ad
 se iterum mitteremus, qui de Liuania secum a-
 gerent. Quam autem & ab æquitate, & ab of-
 ficio dignitateq; nostra alienum sit, ad ea nos
 iureiurando descendere, quibus non modo as-
 sensum nullum vnquam accōmodauimus, sed
 de quibus nos cogitationem aliquam suscipe-
 re non oportere intelligimus, quis non perspi-
 ciat? Quī enim nos eius crudelitati Liuiam,
 Curlandix Ducatum, ditionesq; alias nostras,
 quæ Lithuanici iuris intermediæ inter Liuo-
 niam & Prusix fines sunt, pmittere possimus,
 quæ nobis pro Regio nostro Sacramēto, quod
 in nostra Regni inauguratione verbis solenni-
 bus dedimus, omni fide, cura, conatu tuenda, &
 ab aliena potestate, vitæ etiam nostræ disci-

mine defendenda intelligimus? quod quidem officium nostrum, vt nobis antiquissimum commendatissimumq̄ semper fuit, ita alienæ ab eo voluntatis significationem nullam vnquam dedimus, neq̄ de ea Oratores nostri quicquam polliceri potuerunt, atq̄ adeò constat, minime pollicitos esse. Nam quæ illi in verba cautionis suæ de inducijs perscriptæ iurarunt, ea ab omni istiusmodi concessione longè remota sunt. Quæ verò non modò pacis inter Principes ferriendæ, sed inter priuatos etiam conuentionis alicuius ineundæ ratio, quæ vis, quæ necessitudo esse possit, vbi res alterius cupiditate atq̄ arbitrio geratur, alterius non modò nulla consensio voluntasq̄, sed ne quidem suscepta aliqua cogitatio accedat? non vtrinq̄ voluntatibus ad consensionem adductis, & litteris non tantum sententiæ, sed propè verborum omnium similitudine perscriptis, negotium administratur? Quod quidem ita administrari & solere & oportere, hunc ipsum hostem nostrum fugere haud quaquam potest, vt non iuris æquitatisq̄ memorem, at ea tantum recordan-

tem,

tem, quæ in fanciendis inducijs, & pace ferienda, inter Serenissimos Prædecessores nostros, atq; eius maiores, adeoq; cū illo ipso, ante hac suscepta atq; vsurpata fuerunt. Neq; verò minus, quam superiora illa & hoc iniquum est, quod Magnus Moscouiæ Dux, nos in litterarum suarum verba iurare voluit: quæ quidem litteræ, etsi ex voluntate atq; consensione vtriusq; nostrum, ac litteris Oratorum nostrorum congruenter scriptæ fuissent, tamen vt ille in cautionis suæ formulam iurasset, ita nos in nostram iurare cōueniret: tantum abest, vt à nobis in eas litteras iusiurandum rectè possit exigere, quæ ab ipso pro arbitrato suo perscriptæ, ab animi nostri sententia, mandatisq; nostris, & Legatorum nostrorum assensu, plurimum dissident. Quæ omnia quàm plena iniuriæ doliq; fuerint, quis non facillimè perspiciat? cuius quidem doli studia, ex eo se etiam ostendere, quod quæ cōmunicata, gesta, actaq; inter Oratores nostros, & eos, quibus agendum nostris Moscouiæ Dux negocium dederat, quæq; ab ipso Duce constituta fuerant, Legati

gati eius, cùm ad nos Cracouiam venissent, profiteri atque explicare minimè voluerunt. Ad has verò omnes fraudum technas, mox armata vis, apertæq; iniuriæ accesserūt, cùm non modò Liuoniã alsiduis direptionibus ac bello infestum habere Moscouiæ Dux non desineret, verum etiam in finibus Vitepscensibus, in ipsa Magni Ducatus Lithuanix ditione, propugnaculum nuper collocaret, ac per suos rei militaris Præfectos, illis etiam locis, subditos nostros trucidaret alios, alios crudelissimè diriperet, se deniq; maximis delectibus habitis, magis magisq; contra nos armaret: qua quidè de re, cum non modo ad nos Illustris Curlandix Ducis, & rigensium, simul etiam nostrorum in Liuonia præsidiariorum, quotidiani nunciij ac litteræ peruenirēt, sed summa etiam imploratio opis defensionisq; nostræ accederet, nullo modo debuit potuitq; belli administratio diutius à nobis differri. Proinde iustissimis istis grauissimisq; causis adducti, repudiandas minimèq; iuramento nostro confirmandas Mosci litteras, de inducijs, ab ipso arbitrato suo

AD MILITES.

suo perscriptas nobis esse iudicauimus : quin-
 imò ipsas in Moscouiam ad Magnum Ducem,
 expositis quibus id faceremus de causis, per
 internuncium nostrum remisimus, ac hosti illi
 bellum iustum legitimumq̄ indiximus, cùm
 iam tùm ille maximas contra nos copias ad
 Plescouiam coactas haberet. Quod ad Ora-
 tores attinet, quos remitti postulauit, etsi qui
 neq̄ litteras, quibus fidem legationis suæ face-
 rent, nobis reddiderint, neq̄ vllam legationis
 partē explicarint, exploratorum potius quàm
 Oratorum loco haberi à nobis meritò potuis-
 sent, tamen quod Oratoribus nostris in Mo-
 scouia significatum intellexissemus, Legatos
 eos ad nos missum iri, nihil illis in omni genere
 & honoris habendi, & lautia conferendi vllò
 loco ditionum nostrarum deesse siuimus, per-
 misimusq̄, vt quod facere obstinauerant, nullis
 rebus apud nos expositis, se in Moscouiam re-
 ferrent, Quod verò postulabat, vt nostros O-
 ratore, qui de Liuania agerent, iureiurando
 prius in eius litteras de inducijs dato, iterũ ad se
 mitteremus, non perspiciamus, quid agi de Li-
 uonia

EDICTVM

uonia per Oratores possit, si ante iurati in eius conditiones (quod exposcit) non tantum de Liuania atq; Curlandia, verum etiam parte nostrarum Lithuanix ditionum, quæ mediæ Curlandiam ac Prusiam dirimunt, decedemus. Minime igitur nobis commitendum esse intelligimus, vt noua legatione, nihil aliud, quàm Prouinciarum nostrarum iacturam, ac nominis nostri indignitatem aliquam incurramus. Intelligi atq; adeò cerni arbitramur, quale nostrum fuerit studium, vitandi omnem Christiani sanguinis profusionem, quod nostrum pacis tranquillitatisq; desiderium, pro quo quidē nos, ijs rationibus, quæ supra expositæ sunt, experiri pacis conciliationem cum hoste illo contendimus, atq; omnia indignitatum genera, quæ Maieitati nostræ regix ab Magno Moscorum Duce allatæ essent, libenter tranquillitati publicæ atq; saluti, sanguini, fortunisque hominum Christianorum condonauimus: verum his nostris omnibus studijs ad concordiam pacemq; propensis, tantum abest, vt quidquam ab eo æqui boniq; consecuti simus, vt ille

hoc

hoc magis effrenatæ superbix atq; impotentis
 animi sui indulserit, & quæ ad contumeliam
 nostram, nostriq; regni & Magni Ducatus Li-
 thuanix detrimentum pertinere possent, su-
 sceperit. Cui quidem rei, vt modum aliquan-
 do finemq; sponte sua facturum illum despere-
 mus, facit inueterata iam perpetuaq; eius cum
 Serenissimis prædecessoribus nostris simili ge-
 nere agendi ratio, quam quidem ex ea iniuria
 æstimare licebit, qua Diuū Sigismundum Au-
 gustum Serenissimum prædecessorem nostrū
 affecit, cum missos ad se ex ordine Senatorio
 splendidos Oratores, Palatinum Inouladisla-
 uensem, & Castellatum Samogitiensem con-
 tumeliose tractauit, & modis indignissimis cō-
 tra gentium iura violauit, hominem Nobilem
 ex Serenissimi prædecessoris nostri aulicis spo-
 liauit, & cum res quasdam preciosiores inspi-
 ciendi causa accepisset, superbe retinuit, mer-
 catoribus qui vnâ venissent, magnam mercium
 vim eripuit, equos in Oratorum illorum con-
 spectu productos ferro difsecari curauit: à qua
 indignitate vindicanda, cum Diuum illum an-

E D I C T V M

tecessorem nostrum mors (quæ breui subsecuta est) exclusisset, nos per Oratores nostros postulauimus, vt iniurias eas id temporis illatas, sarcire studeret, cui quidem postulationi nostræ, nullum animus eius, iniuriæ pertinacissimus, reliquit omninò locum. Quid illa, quæ Serenissimo antecessori nostro Henrico regi per litteras de pace vtrinque retinenda promiserat? & contempta promissi fide, non ita multò post capta Pernauia, alijsque Liunionæ arcibus in potestatem suam redactis violauit? Qua quidem fidei vanitate, maiores etiam eius erga Serenissimos prædecessores nostros prope omnes vsos esse perspiciamus. Neque enim obscura est plurimum, qui ista verè memoriæ prodidere consensio, & maiorum istius Ducis Moscouiæ litteris, quæ in tabulario Magni Ducatus nostri Lithuaniae seruantur, comprobari potest, quàm sæpè Magni Moscorum Duces Serenissimis Poloniae regibus, pace suscepta, ac iurifurandi religione sancita, ad tranquillitatis fiduciam adductis, & contra barbaros nominique Christiano infestos populos bella gerentibus,

tibus, fidem impiè fregerint, pacta omnia violauerint, & redintegrato bello, vel à necessaria prædecessores nostros contra Ethnicos defectione, vel pulcherimis pro repub. Christiana cœptis reuocarint, & obsistere suis iniurijs cœgerint. Quorum maiorum in dictis factisq; inconstantiam, fraudem & insidias, hic Ioannes Basilij filius, hostis noster, non modò omnem in se admisit, verum etiam auxit, idq; tùm maximè egit, cùm litteris missis ad Diuum Sigismundum Augustum Serenissimum antecessorem nostrum, de securitate Oratoribus præstanda, qui ad se de pace concilianda mitterentur scriptis, subitò Polotiam inuasit occupauitq; cõsimili fraude erga nos vsus, cùm postea quàm nobis fiduciã pacis attulisset, repente Liouoniam armis oppugnauit, & tamen nos, regnum nostrum Poloniæ, Magnum Lithuanix Ducatum à defensione eius prouinciæ excludere instituit. Quandoquidem igitur spes nulla nos tenere amplius potest, ad mentem fidèq; meliorem Magnum Moscorum Ducem se unquam recepturum esse, quinimò iniurias vete-

EDICTVM

res recentioresq̄ nouis quotidie magis magisque
 accumulēt, certæ pacis fiduciam nullam arte-
 rat, omnia ad nos circumueniendum derogan-
 dumq̄ cūm nomini tūm ditionibus nostris fu-
 scipiat, nos adhibitis atq̄ adeò cōsumptis om-
 nibus studijs nostris, quibus fida atq̄ æqua inter
 nos pax conciliari, & rei sanguiniq̄ Christiano
 consuli posset, expleto iam omni officio regis
 Christiani, hanc rem & Deo præpotenti, ocu-
 lis hæc suis iustissimis aspicienti, & legitimæ
 vindicationi permittendam iudicamus. Quo
 nomine remissis illis infidiosis induciarū litte-
 ris, bellum iustum legitimūq̄, Ioanni Basilij fi-
 lio, Magno Moscorū Duci denūciauimus: quo
 bello multiplicem nobis, cūm ab ipso Magno
 Moscorum Duce verbis litterisq̄, tūm ab eius
 Legatis factam cōtumeliam, allatasq̄ subditis
 nostris acerbissimas multis iam annis iniurias,
 & detrimēta omnia, quæ regnum nostrū Ma-
 gnusq̄ Lithuanix Ducatus accepit, armis pro-
 pulsare & vindicare in animo habemus. Vt ve-
 rò perspicuum sit omnibus, nos ad eorum, qui
 Magno Moscorum Duci parent, hominū Chri-
 stiano-

AD MILITES.

fianorum calamitatem aut sanguinis profu-
 sionem minimè ferri, declaramus nos ita armis
 nostris moderaturos esse, vt ne ijs (quãta maxi-
 ma cura ac studio caueri poterit) quisquàm vi-
 oletur, qui nõ aut in prælijs, aut acie suo peri-
 culo ppugnandas hostis nostri partes suscepe-
 rit. Nam vt ab vno Magno Duce causas om-
 nes, quibus in arma hæc impellimur, profectas
 esse intelligimus, ab vno nos honorem digni-
 tatēq̃ nostram oppugnari, ac puincias nostras
 illius vnus libidine appeti ac sitiri p̃spicimus:
 ita in vno illo vindicare omnia, vnus refrena-
 ta audacia grasandiq̃ atrocitate, in posterum
 tranquillitati publicæ paciēq̃ Christianæ (si fi-
 eri vlla ratione posset) consulere desidera-
 mus. Quæ cum ita sint, spe vel potius fiducia
 magna sumus, & DEVM OPT. MAX. quod bel-
 lum grauissimis iustissimisq̃, atq̃ adeò perne-
 cessarijs de causis iniuimus, nobis, exercitibus
 nostris, ac REIPUB. vniuersæ, quam obtinemus,
 benè & fæliciter fortunaturum esse, & Princi-
 pes Christianos, adeòq̃ omnes homines, qui ista
 accipient, facile arbitratos, nos ad bellū hoc
 perma-

. E D I C T V M

permagnum non temerè neq; vlla p̄fundendi
 sanguinem Christianum (cui prodesse, consu-
 lere, cauere semper studuimus) cupiditate fer-
 ri, sed ad ea hostilibus tot tēporum per sūmam
 atrocitatem crudelitatemq; exercitis iniurijs
 impelli, nostra dignitate, & regni nostri Ma-
 gniq; Lithuanix Ducatus cæterarūq; provin-
 ciarum nostrarū statu, & subditorum nostrorū
 salute, fortunis, vita, sanguine, quem hostis ille
 truculētissimus iam nimiū diu immaniter hau-
 sit, necessariò cōmoueri, consilio iudicioq; om-
 niū regni nostri Magniq; Lithaniae Ducatus
 ordinū duci, deniq; nos fidam stabilēq; tranquil-
 litatē, & publicam inter populos Christiani no-
 minis pacē concordiamq; spectare. Quæ qui-
 dem belli nostri causæ, quæq; animi consilijq;
 nostri ratio, etsi de militum nostrorum studijs,
 alacritate, fortitudine, fide, nobis dubitationē
 nullā relinquit : hortamur tamen, vt animum
 ad res nostro ductu in hostē hunc nostrum ge-
 rendas magnum fortēq; adferant, existimentq;
 & gloriæ & fælicitatis summam in eo potissi-
 mum versari, si pro tam iusta honestaq; causa
 dimice-

AD MILITES.

dimicetur: subditi nostri diuturnas grauesq; iniurias hostiles, vel à se vel ciuibus suis adhuc perpeffas, hoc tempore pro more, virtute, rebusq; gestis maiorum suorum, & vindicādas & in omne tēpus sibi depellendas statuunt: extranei pro vicinorum salute, suam in discrimē vocare, fortissimeq; armis cōtendere pulcherimum, necessitudini quæ vicino ad vicinū est conuenientissimum, & delere pximi parietis incēdium, suæ suorumq; securitati vtile existiment: omnes sibi tam iusto in bello sūma fortium factorum studia esse adhibēda iudicent: quorum hoc maior laus atq; gloria quemq; cōsequetur, quò in grauiore hoc maioreq; bello contra crudelē vniuersi propè generis humani hostē nobiscum versabitur. Nos profectò cuiusque militum nostrorū virtutē, fidem, operam, conatum in omni genere preclarè factorum, ea beneuolentia, gratia, munificentia psequemur, vt neminem geste abs se fortiter rei poeniteat, omnes intelligant, nos cuiusq; industrię, fidei, fortitudini sua præmia ornamentaq; libenter tribuisse. Sui die duodecima Iulij. ANNO DOMINI, M. D. LXXIX REGNI VERÒ nostri ANNO QVARTO. D

EDICTVM REGI-
VM DE SVPPPLICATIONIBVS
OB CAPTAM POLOTIAM.

STEPHANVS
DEI GRATIA REX PO-
LONIÆ, MAGNVS DVX LI-
thuanix, Rvsix, Prvsix, Ma-
louix, Samogitix, Liuonix, Kijo-
uix, Volhynix, Podla-
chieq̄, &c. Princeps
Transylvanix.

VNIERSIS ET fingulis,
reuerendissimis, reuerendis,
Magnificis, Generosis, regni
nostri Consiliarijs, Dignitarijs,
officialibus, nobilibus, atq̄ a-
lijs ordinibus omnibus, sincere
& fidelibus nobis dilectis, gratiam nostram re-
giam. Reuerendissimi, reuerendi, Magnifici,
Gene-

EDICTVM DE

Generosi syncere & fideles nobis dilecti.
Quod superioribus proximis omnium reipub :
ordinum comitijs decretum fuit , vt bellū hoc
anno contra Magnum Moscorum Ducem ad-
ministraremus , curę nobis pro regio nostro
munere , nostroq̄ in reipub : studio esse siui-
mus : & contractis exercitibus nostris , compa-
ratoq̄ aliquo , partim contributionum pecu-
nijs , partim (quod contributionum pecunię
minime satisfacerent) alijs rationibus belli ap-
paratu , extrema Iunij die Vilna ad copias no-
stras recensendas lustrandasq̄ Suirum discesi-
mus. Quo quidem in loco , multa nos diligēsq̄
deliberatio tenuit , quorsum nos potissimum
cum exercitibus nostris in hostem cōferremus ,
quidq̄ rectissimè , & quàm maxima cum utili-
tate reipub : nobis ante omnia , bello aggredi-
endum esset. rebus verò omnibus in accura-
tam considerationem vocatis , ex iudicio & Se-
natorum nostrorum , & aliorum militarium
virorum , qui nobis aderant , eam tandem in
sententiam descendimus , vt primam nostrorū
armorum vim , ad Polotiam oppugnandam
con-

S V P P L I C A T I O N I B V S .

conferri oportere concluderemus : quod quidem ea arx ceruicibus Magni Ducatus nostri Lithuaniae , atq; adeò ipsi ciuitati nostrae Vilnensi , nulla alia firmiore munitione interiecta immineret , ex qua arce , nobis in alijs remotioribus Regni locis occupatis , oblata occasione summam non modò Lithuaniae diripiendae , sed Vilnae etiam adoriendae , facultatem hostis habiturus videretur . Faciendū præterea necessario nobis visum est , vt cum bellum hoc , non modò rerum cõmunis reipub : recuperandarum causa , sed hostem quàm longissimè remouendi , grauiusq; cõercendi gratia susceptum habeamus , expeditionibus nostris , in his potissimum regionibus , maxima anni parte , aut frigoribus grauissimis , aut imbribus assiduis militiæ infestis , tum quoq; ob vastitatem difficillimis , propinquiorem aliquam sedem & quasi officinam , quam ipsa Vilna esset cõpararemus : ex qua quidem officina , quàmmaxime integrū recentemq; militem , penitus in solum hostile ducere , & belli instrumenta impedimentaq; minore cum negotio ad res cum celeritate fe-

licitateq̄ gerēdas transferre possemus. Quanta enim cum difficultate ac detrimento, Vilna illud facturi effemus, breui hoc itinere, quo cū exercitu nostro p̄gressi sumus, magna nostra cum molestia cognouimus. Accessit & illud, quod hac arce, (qua firmiorē maioremq̄ Moiscus nullam habet) expugnata, de alijs retinendis hostem eò magis diffidere, & occupandis militem nostrum sperare doceremus. Tantum verò abfuit, vt nos eò deterreri oportere iudicaremus, quod locus ille ab omni opere bellicq̄ apparatu firmissimus esse perhiberetur: vt hoc potius de principio nobis, recentibus militum nostrorum viribus animisq̄, quàm ijs militiē diuturnitate afflictis tentandum existimauerimus. Cū igitur nihil factu potius vtiliusq̄ iudicatum esset, nos factis ab inuocatione opis diuinę auspicijs, Suiro primū Illustrē Nicolaum radiuulum Palatinum Vlnensem, cum aliquibus equitum peditūq̄ Lithuanorum copijs, & certo Vngarorum numero, cū Generoso Gasparo Bekes, Polotiam præmissimus, itinerum claudendorum causa, ne quid

SUPPLICATIONIBVS.

à Magno Moscorum Duce præsidij accederet: quo etsi maioribus itineribus in magna etiam viæ difficultate peruenisset, tamen cum iam ante nostras ad hostem litteras misissemus, quibus bellum ei diligenti cum explicatione causarum denunciauimus, biduo antequam nostræ illæ copiæ ad Polotiam accessissent, equitum & peditum aliquid ab hoste in arcem immissum fuit: adhibita verò à palatino Vilnēsi, posteaquã propinquo ad arcem loco confedisset, ea diligentia est, vt post nullius subsidij hostilis accessio facta sit. Nos cum exercitu nostro, & tormentis impedimentisque bellicis, in summa viarum iniquitate, quam pluuiarum assidua magnitudo, & istorum agrorum natura effecit, minoribus itineribus subsequuti fuimus: interea à copijs nostris, quæ præcesserant, arces tres, Cosiana, Crasna, & Sithna per excursionē celeriter occupatæ & incendio deletæ sunt. Undecima Augusti die, proximè Polotiam cum copijs omnibus nostris mouimus, & propinquo ad mœnia loco castra metati sumus, arcem ciuitatemque tribus locis obsidione cinximus, eademque

EDICTVM DE

demq̄ die locis omnibus munitiones fossasq̄ propius hostem agere iussimus. Postridie ciuitatem, non mediocriter fossis, & aggere, & propugnaculis, & parietibus densissimis, tum quoq̄ præsidio firmam, ea maxime de causa, quod illo loco nos à propinquiore ad arcem accessu prohiberet, incendimus, ac totam paucis horis deleuimus. Tum longius munitiōibus nostris ad ipsas arcis portas promotis, omni conatu in arcem expugnandam incubuimus. Ostenderat vi sua præpotens Deus, in manu sua rerum gerendarum potestatem esse, & assiduas pluias pluribus diebus ita immiserat, vt & operę militum maiorem in modum impedirentur, & oppugnãdi ratio etiam atq̄ etiam retardaretur: constitit tamen militi nostro in maximis etiam incōmodis singularis animorum ad omnia obeunda tollerandaq̄ ardor, sic vt in summa pluiiarum iniquitate, altissimoq̄ luto ni hil prætermitterent, quæ ad oppugnandum pertinere possent, hostibus contra omnes nostros conatus acerrimis animis, & incredibili tormentorum vi, ita dies noctesq̄ propugnati-
bus,

S V P P L I C A T I O N I B V S .

bus, tanta peruicacia, & flammâ à nostris illatas extinguentibus, & vim omnem depellentibus, vt se tormentorum telorumq; nostrorum iniurijs certatim offerrent, & succumbentibus alijs alij confertim succederent, ostenderentq; Moschos arcium defendendarum vi atq; ardore cæteris omnibus gentibus antecellere. Respexit verò tandem nos sua benignitate clementissimus Deus, concessitq; vt quæ prima nobis paulo serenior dies vicesima nona Augusti illuxit, ea incendium à milite nostro arci illatū sit, summa cum contentione atq; discrimine, cū se miles noster in fossas dimittere, & Polottam flumen superare, deniq; arduum cliuum cui impositum ppugnaculum erat subire, & manibus materiam ignemq; inter infestissima creberrimaq; hostiū tela inferre necesse haberet: quod incendium cum vehementius exarsisset, & munitionis anterioris aditum aliquem patefecisset, teneri militum nostrorum ardor non potuit, quin per ipsam flammam irrumperet, atq; hostem feriret, à quo tamen cœpto, cum propugnatione hostili, tum maxime flamme vi re-

E

iectus

iectus est, paruo cum nostrorum, neq; amplius viginti septem desideratis, pluribus tamen vulneratis, hostium verò ad ducentorum interitum. Dederat aliquam hostis eadem die deditiois significationē, quam non seriam fuisse animaduersum fuit, cum nouis se munitionibus, flammæ altitudine nostris conspectum eripiente, circumdare deinceps cognitum esset. Nulla igitur cum intermissione oppugnationis vim omnem adhibendam, nullum hosti quiescendi, aut se firmiter muniendi spacium concedendum iudicauimus, posteroq; die ignem in alias munitionis partes miles, in quo equites etiam erant, qui misso equo in pedes descenderant, intulit: quo cum iterum aliqua muri pars deleta esset, & cliuū in quo ppugnaculum antea igne absumptum erat miles noster tenuisset, ac deinde ad latus hostiliū fossarum ac munitionum illa parte deleta tumultuario opere factarum, fossas ac munitiones ducendo præsidiarios circumire ferre cœpisset, atq; sic in potestate hostis esset, nos & sanguini Christiano parcendum, & operam dādā rati, vt arce quam maxime integra cum

S V P P L I C A T I O N I B V S .

tormentorum aliorumqꝫ belli instrumentorum
 apparatu potiremur, quæ hostis ipse ad extrê-
 mum iniecto igne delere posset, facta omnibus
 vitæ gratia permissimus, vt qui nobis militare
 vellent (quorum qui velint magnus sane est
 numerus) fortunas omnes suas incolumes con-
 seruarent, atqꝫ stipendia nostra mererent, qui-
 bus redeundi in Moscouiam animus esset, id no-
 bis permittentibus, atqꝫ omnem securitatē præ-
 stantibus facerent. Cyprianus Archiepiscopus
 Velicolucensis Græci ritus, à quo & Polo cen-
 sem Episcopatū coniunctim administrari Mo-
 scus voluit, & Palatini Basilius Iuanovicz Mi-
 kolinski Telatovvski, Demetrius Michalo-
 vicz Sczerbati Obolinski, Mattheus Iuanovicz
 Rzovvski, Iuan Hrehorovicz Sufin, Petrus I-
 uanovicz Volinski, Lukian Tretiakovv Ra-
 kovv filius scriba, qui partim præfuere partim
 in arce fuere, cū se sponte dedere, ac gratiæ no-
 stræ permittere nollent, captos in custodijs ha-
 bemus, & arcem ipsam præsidio nostro immisso
 iam obtinemus. In qua quidem arce, qui eam
 defendissent & arma tulissent, vltra sex millia
 E ij fuisse

EDICTVM DE SVPPLICA.

fuisse compertum est. Nostri cum ingressi esset
palsim magnum cadauerum insepultorum nu-
merū reppererunt, tum tormentorum ac pulue-
ris tormentarij globorumq̄ tantam vim depre-
henderunt, quanta in arce aliqua Christiani
orbis his rebus instructissima possset reperiri.
Quos quidem rei gestæ successus, vt imprimis
ad DEum præpotentem referimus, ita illi sū-
ma animi pietate agimus gratias, ac sinc: &
fide: vestras hortamur, vt easdem pro bene ge-
sta Repub: agant, simul etiam comprecantur,
vt quæ gerenda supersunt, quæq̄ in hostē hunc
deinceps etiam suscipiemus, itidem clementis-
sime fortunare dignetur. Quod illum pro sua
benignitate, & causæ quæ hæc nobis arma in-
duit bonitate facturum confidimus. Nos quidē
ad res pro cōmuni Repub: gerendas, omne a-
nimi studium, curam, laborem, operam, sangui-
nē, adeoq̄ vitam nostram cupidē semper prom-
pteq̄ afferemus. Datum ex arce nostra Po-
locensi die vltima mensis Augusti. ANNO DO-
MINI, M.D.LXXIX. Regni vero nostri Anno
QVARTO.
STEPHANVS REX ffect.

RERVM POST CAP-
TAM POLOTIAM CONTRA
MOSCVM GESTARVM NARRATIO.

Apta Polotia, & iam ante in vi-
cino arcibus tribus, Cosiana,
Crasna & Sitna deletis, tres
omninò arces, Turoulia, Soco-
lum & Susla in Polocensi diti-
one hostiles supererant, quas hosti relinquere,
neq; ex belli suscepti cōsilio, neq; dignitate sua,
neq; rei abs se gestæ fortuna Rex esse iudica-
uit. Turoulia quatuor supra Polotiam arcem
miliaribus, ad Dhunam flumen, quo loco illud
Turoulia amnis illabatur, sita est, sic vt duorum
annium confluxu maxima parte compræhen-
datur, quæq; in continentem patet, inter vtri-
usq; præterlabentis fluuij ripas, lacum trāsuer-
sum, tanquam obicem, obiectū habeat. Quod
inter Polocensem arcem, atq; inter Vlam, Vi-
tepscium, aliasq; arces & ciuitates, altius in Dhu-
næ ripis sitas, quæ semper in potestate Regum
Poloniæ retentæ sunt, media Turoulia inter-
esset,

effret, facile à Regijs castris ad Polotiam posi-
 tis, cōmeatum exclusit, qui commode ex locis
 superioribus poterat importari: quæ res non
 mediocriter in exercitu annonæ caritatē atq̃
 adeò inopiam auxerat. Qua de causa, circum-
 fessa primum Polotia, Franciscus Zucus à Ni-
 colao Radiuilo Palatino Vilnensi, tentandæ
 certis cum copijs per celeritatem rei causa ad
 arcem Turoulam missus est: Verum quod &
 præsidio firmo, & defensionis diligenter inten-
 te locus teneretur, & pauca minoraq̃ belli tor-
 menta Zucus secum traxerat, effici ex senten-
 tia nihil potuit. Socolam ab arce Polocensi
 quinque miliaribus ea via distantem, quæ Se-
 ptentrionem versus rectissima Plefcouiam du-
 cit, duorum itidem concurrentium fluminum,
 Dryffæ & Nisciaæ, complexus continet: ea in
 arce præter vetus præsidium, quod tuendi Po-
 lotiam aditus causa firmū semper inerat, The-
 odorus Basilij F. Seremetus, & Bariffus Basi-
 lij F. Seinus, Andreas Palecius, Michæel Geor-
 gj F. Lycus, Basilius Criuoborsius Palatini,
 clari cum propinquitate Moscouiæ Ducis alij,
cum

GESTARVM NARRATIO.

tum rebus antea gestis omnes copiarum Præfecti, cum Magno Moscouiticæ nobilitatis ac sclopetariorum numero confederant, posteaquam se ab aditu Polocensis arcis, primùm à Palatino Vilnensi obfessis itineribus, mox ipsa obsidione Regia exclusos esse intelligerent: accesserat hûc etiam Georgius Bullahacus cum duobus millibus sclopetariorum, partim Duenensium, partim Volhensium, qui ad Dhunæ & Volhiæ fontium paludes ob perpetuas cum Tartaris dimicationes, cœteris belli vsu ac iaculandi peritia se facile præstant. Quod hi omnes magno discrimine nostrorum ex propinquo castris imminerent, dum oppugnatur Polotia, Lithuanicæ quædam copiæ primùm Ioanne Voliminscio, deinde Christophoro Radiuilo, qui in Lithuania Regi à poculis est, dimicandi studio Socolam excurrunt: sed quod hostis arce & munitionibus ppè arcem extructis, aut propinquo tormentis suis spacio in tuto se teneret, velitationibus tantum, nonnullis vtrinque desideratis, res gesta est. Vtramque arcem Rex occupata Polotia iustis copijs oppugnandam

RERVM CAPTA POLOTIA

dam ratus, Nicolaum Mielecium Podoliæ Palatinum, sūmum copiarum Polonicarum Præfectum, cum equitatu Polonico stipendia merente, cumq̃ peditatu Polonorum, ac Germanorum cohortibus Socolam mouere, Vngarorum copias Turouliam accedere iubet : ipse vt medio loco omnem in partem casumq̃ intentus esse posset, motis trans Polotiam castris, ijsq̃ secundum flumen Dhunam metatis (quòd pristinum castrorum locum, obsidioni quidē opportunum cum ad cingendum maxima ex parte arcem, tūm ad prompta munitionibus omnibus, ex quibus miles oppugnabat, auxilia afferendū, assidui imbres iam ante iniquissimū, & valde quàm cœnosū effecerāt) ad Polotiam permanet, curatq̃ quod ad arcem Polocensem, qua munitiones aut flamma conflagrant, aut tormentis verberatæ vitium fecerant, instaurandum pertineret : simul etiam arci Palatinum præficit Nicolaum Dorohostaiscium, in quem iam ante, Regno primo inuito, non inani omine ius nomenq̃ eius Magistratus contulerat : hunc ipse in possessionem
mit.

GESTARVM NARRATIO.

mittit, præsidium iustum imponit, & quibus
 circum locis miles finibus tuendis rectè collo-
 cetur constituit, templi etiam, quod monumē-
 tum diuinæ ad victoriam opis esset, ædificati-
 onem decernit. Interea dum quæ opus erant
 ad Socolæ & Turouliæ oppugnationem expe-
 diuntur, & miles vasa colligit, visum est Palati-
 no Vilnensi, de Turoulia leuioribus copijs ex-
 periri, & quid hostibus in recenti consternati-
 one fiducia esset tentare: mittitur cum aliquo
 numero equitum expeditiorum armaturæ le-
 uioris, quos Cosacos nominant, Constantinus
 Lucomscius Vlensis præfectus, quem Turo-
 ulienses præfidiarij conspicati, cum pauor ma-
 iorem quam pro numero militum speciem co-
 piarum obiecisset, exercitum vniuersum ades-
 se rati, per auersam portam se propere omnes
 eijciunt, ac fuga euadunt Palatinis suis desertis,
 qui cum arcem sibi non deserendam putarent,
 ac soli in ea permanerent, ad quartam Septem-
 bris diem cum arce & belli apparatu ac cōme-
 atu omni Regiam in potestatem peruenerūt.
 Arci ita occupatæ miles ille, qui cœperat, præ-

F

sidio

RERVM CAPTA POLOTIA

fidio relinquitur : is dum inter ligneas muniti-
ones ac domos tæda ædificatas indiligenter
ignem habet, tormentisq; maioribus gratulati-
onis & læticiæ causa iaculatur, temerè incēdio
causam præbuit : quod sublatum paucis post
diebus, quàm capta esset, arcem deleuit, vt non
minore celeritate, quam occupauerat, Turo-
uliam milēs amiserit : quod quidem hoc ini-
quiore animo à Rege acceptum est, quò præ-
sidio hostili Susam etiam tum obtinenti, Tu-
roulia nostræ potestatis facta, omnem subsidij
aditum & cōmeatus accipiendi spem, certius
eripere potuisset. Interea rerum Palatinus
Podoliæ Socolam (à qua Dunenses cohortes
fama aduentantis exercitus permoti contra
imperium Præfectorum, vt est genus illud mi-
litum leue & insolens disciplinæ, iam ante in
Moscouiam redierant) cum copijs progredi-
tur, & Dryssam flumen imbris proximis ad-
modum redundantem, ponte subitario opere
effecto, transmittit, hoste quod facere in pro-
cliui erat, nihil repugnante, qui in aduersa ripa
ociose tantum inequitans, inani metus faciendi
studio

GESTARVM NARRATIO.

studio, clare vt exaudiri à nostris facile possent, subinde inter se sciscitabantur, adessent apud se Astracanorum, adessent Casanorum copix, quas alter adesse magna itidem voce respondebat. Flumine superato Palatinus nulla cum mora propius hostem mouet. Quà accesserat inter vtrumq; flumen non ita magno ab arce interuallo sylua est, in qua maximam equitatus partē tendere iubet, peditatui imperat, vt munitiones, in quibus versarentur, & tormenta dirigerent, fossa atq; aggere subito efficiant: quas Poloni secundum Nissam, Germani iuxta Drissam ita ad arcem perducunt, vt cum iusto iam ab ea spacio abessent, transuersæ ab Nissia Dryssam, itidemq; ab Dryssia Nissam versus promouerentur, atq; opera vtriusq; nationis commiterentur: vltra Nissiam anem minorem, quâ promptum hosti effugium patebat, Ioannes Zbarasius Palatinus Braslauiensis cōsistere & curare iubetur. Munitionibus perfectis, ac tormentis, vt visum erat, collocatis, cum iam tum in vesperum dies vergeret, qui tormenta administrant, periclitari rem globis

candentibus instituunt, tribus tantum in hosti-
les ditiones perlatis, cum alij alijs locis pericu-
lum incendijs afferrent, & ijs restinguendis ho-
stis detineretur, tertius eo loco, quo nascens
primum fumus, mox flamma ab hoste non faci-
le potuit depræhendi, vires cœpit: ab hoc in-
cendium ortum, cum magnam hostilium muni-
tionum partem subito complexum esset, hosti
summam defensionis desperationem attulit.
Quocirca vt perditis trepidisque rebus, &
flamma se iam longius latiusq; fundente, pars
magna hostium globo temere facto, porta,
quæ meridiem versus ad Nissam vnâ pate-
bat, confertim erumpunt, quibus ex proximis
munitionibus Poloni impigerè occurrunt, &
obsistūt: perducitur eodem prope signo sub-
lato Germanorum sclopetariorum cohors, sic
hostis in arcem flammamq; reijcitur, quem dum
nostri magna vi premunt, se atq; signa portæ
arciq; inferunt: dabat mox hostis intra arcem
desperatis rebus magnas cum armis tum ver-
bis dedendi significationes, quas cum miles Ger-
manicus Russicæ linguæ nesciens, præterea
Polq-

Polocensis præsidij crudelitate, qua immanis-
 sima in captiuos omnes ac potissimum Germa-
 nos fuerant, irritati, minimè acciperet, cædēq̃
 accerrimè misceret, ille desperata salute totis
 viribus contra dimicat, quæq̃ supra portam
 custodiæ erant, cataractam è turri portæ im-
 minentem in irrupentes deijciunt, sic nostros
 receptu alios, alios aditu subsidioq̃ excludunt:
 atrox inde vtrinq̃ pugna fuit, æquata vtrorūq̃
 desperatione ob incendij vim, quod vndiq̃ se
 circumfuderat, ac pluribus locis dimicantes
 inter se pari interitu victi ac vincentis extin-
 guebat. Ad dexteram arcis partem per muni-
 tiones ostium fuit, ad quod qui nostrorum er-
 rando perlati sunt, integri euasere. Interea fo-
 ris milites, quanta vi maxima possunt catara-
 ctam moliuntur, atq̃ opere magno perfringūt,
 patefacta via, qui nostrorum supererant, faucij
 prope omnes atq̃ ambusti, pariter cum hoste
 erumpunt, inferunt se integri alij prædæ ex
 ipsa flamma rapiendæ causa. Pars magna hosti-
 um aut in munitiones aut stationes Germano-
 rum incidit, qui omnes per iram militarem &

linguæ ignorantiam interfecti sunt, in his Borissus Seinus, Andreas Palecius, Michaël Lycus, Basilius Criuoborscius Palatini cecidere. Quibus in Polonorū potestatem peruenire contigit, plæriq̃ omnes, cum qui aliquo aut munere aut numero fuissent, pro se quisq̃ nomen ederet suum, facilè apud linguæ intelligentes seruati sunt, ac captiui habentur: quorū in numero Seremetus est, vt rerum gestarum fama, ita & corporis specie vultuq̃ & animi sermonisq̃ cultu cæteris præstantior, & Mesoiaud Dunensium aliquod cohortium Præfectus, qui post militum etiam suorum discessum, cū cæteris præsidiarijs in arce permanerat: arx ipsa, cum iam incendio occurri non posset, conflagrauit. Hostium ad quatuor millia cæsa, quos ex lectissimo, & quidem prætoriano milite Magni Ducis fuisse, etsi ex captiuis cognitū est, tamen etiam ex ipsa corporum stratorum forma & proceritate, animisq̃ perditis in rebus adhibitis, tum prædæ ratione potuit intelligi: in qua quidem præda maior & pecuniæ, & vestis preciosæ, & aliorum ornamentorum

G E S T A R V M N A R R A T I O .

torum numerus fuit, quàm vt gregarij militis
 fuiffe videri poffet : captiuorum ea multitudo
 eft, vt & penes præfectos copiarum permulti
 fint, & Polonorum militum propè fint nulli,
 qui in potestate non singulos alij, alij plures
 habeant. Suffæ oppugnationem fufcipere,
 quàm difficilem & fpaciofi lacus, & paluftria
 circum loca, & Autumnii ipsius tempeftas red-
 ditura erant, temereq; militem iam ante ma-
 ximis incõmodis affectum nouis periculis obji-
 cere, Regi vifum non eft, cum potiffimum ar-
 cem eam penitus Lithuaniam verfus fitam, &
 ab omni fuorum subsidio, & commeatus confe-
 quendi, potestate exclufam (vt vis nulla adhi-
 beretur) fpõte dedituram fe fe non dubitanter
 exiftimaret. Itaq; præfidia tantum militum
 ftipendiariorum circũqua; in ftatu is difpo-
 nit, quæ Mosccs ab aditu ad Suffanos arce-
 rent. Neq; fe fellit ea Regem exiftimatio : Nam
 & ipfe Moscouæ Dux, diffidens Suffam amif-
 fa Polotia retineri poffe, sexta primùm, tum i-
 terum decima feptima Septembris die man-
 data ad Petrum Theodori F. Coliceum, Pa-
 latinum

RERVM CAPTA POLOTIA

latinum Suffensem ac præfidiarios omnes dederat, vt templi imaginibus & libris, omniq; apparatu sacro in terra defossis, aut quacunq; alia cura adhibita, ne in hostium potestate peruenirent, arcem incenderent, bellica tormenta ac puluerem tormentorum omnem igne dele-
rent, tùm operam, qua euadere possent, diligenter darent, ac salutis suæ consulere. Hæc mandata cùm (quò certius perferrentur) per plures nuncios Suffam misisset, nonnulli eorum in arcem perueniunt, vnus à Regio milite interceptus, ad Palatinum Podolię cum litteris perducitur. Sub idipsum tempus Palatinus Polocensis dat Suffa litteras, quibus significat, se Polotię cum parte exercitus, à Rege ijs cum mandatis relictum, vt quicquid ea in provincia hostile superesset, modis omnibus tollere contenderet: Regem summa placabilitate & clementia Principem, quam suæ voluntatis significationem dedisset, cùm primum Magno Moscouiæ Duci bellum indiceret, ea in voluntate etiamnum permanere: eorum, qui Magno Duci parerent, hominum Christianorum cædem

GESTARVM NARRATIO.

dem & ſanguinis pfuſionem haudquaquã expe-
tere, quinimò illi parcitum ac conſultum velle,
acceptas iniurias in autore ipſo Magno ipſorũ
Duce vindicandas ſtatuerè, niſi verò eſſent, qui
iſtas iniurias ſuo discrimine propugnare vel-
lent: quod vt illi ne ſuſcipiant, illorum maxi-
mè referre: hortari ſe, arce ſponte ſua potius
abſcederent, impetrabili venia & ſalute, quàm
vim atq; oppugnationem experirentur. Pala-
tinus Podoliæ Moſci litteris ad Suffanos lectis,
mittit ſubitò ad Palatinum Suffenſem ac præ-
ſidarios, qui dedi arcem poſtularent: illi ſalu-
tem, & rerum, quæ cuiuſq; eſſent auferendarũ
potèſtatem, atq; in Moſcouiam tutò ſe referen-
di conſeſſionem pacti, arcem cum omni bel-
lico apparatu commeatuq; Palatino Polocenſi
militibusq; à Palatino Podoliæ miſiſis, ſexta
die octobris dedunt. Iam ante Philo Kmita
Capitaneus Orfanenſis, cui aliquod turmæ e-
quitum, & peditum ſtipendiariorum cohortes,
erant in eam rem aſſignatæ, coacta non medi-
ocri finitimis in locis ex nobilitate alijsq; inco-
lis militũ manu, in Moſci ditiones excurrit, ma-

G

gnamq;

gnamq̄ omnia populando vastitatem affert,
 ad duo millia pagorum incendit, & Smolen-
 sciæ suburbij ambustis, magnum ex eo agro
 hominum, magnum pecudum numerum agit,
 suosq̄ nullo detrimento accepto intra fines
 reducit. Idem non multò post Constantinus
 Ostrogia Dux, cum Michæele Visniouecio Ca-
 stellano Braslauiense, & filio Ianusio Boristhe-
 nē transgressus facit, expeditissimas quasq̄ Tar-
 tarorum aliorumq̄ turmas præmittit, has lon-
 gè lateq̄ populari, & terrorem vastitatemq̄ in
 hostico circumferre iubet, ipse cum reliquis
 copijs Czernihouiam progreditur, castrisq̄ ad
 arcem metatis, oppugnationem suscipit, ipsaq̄
 ciuitate incendio deleta, vim omnem arcis ex-
 pugnandæ adhibet: sed quod ea præsidio fir-
 mo, cui nihil ad omnem propugnandi appara-
 tum deesset, teneretur, acerrimeq̄ locum Mo-
 sci defenderent, in castris paucæ peditum co-
 hortis essent, afflictæ maximis tempestatū in-
 iurijs, missa obsidione, vicina circū loca omnia
 diripit, totaq̄ Siueriensi ditione vastata, ac po-
 pulationibus ad Starodubam, Radohostiam ac

Podczepouiam vsq; per leuiores equitum turmas factis, præda ingenti acta discessit. Simili successu Mecislauiensis præfectus Iaroslauam oppidū pagosq; quàm plurimos euertit. Rex posteaquàm dierū quinquaginta spacio, Sex arcibus captis, ad quas Susa non ita multo post Septima accessit, prouinciam omnē Polocensem mira agrorum fertilitate, magna fluminum opportunitate præditam, octauo decimo post anno, quam esset ab hoste occupata, bello Reipub: recuperasset, Polotiam præsidij, fines copijs firmasset, decima septima Septembris die illo de loco discedit: Vehementi quidem studio ferebatur, vt cœptum fœlicitatis cursum vrgeret, & cùm magna hostes locis omnibus consternatio ingensq; pauor teneret, longius arma sua in hostiles ditiones proferret: sed cùm & præteriti temporis iniuriæ, (quibus miles admodum afflictus, equorum ingens numerus enectus fuerat) & grauiores Autumni tempestates, indies ingrauescentes, isti voluntati & studio planè repugnarent, omni cura in comitia omnium Reipub: ordinum habenda

incumbit, cùmq; iam ante ex castris de ea deliberatione litteras ad Regni Senatores dedisset, rediens in Lithuaniam, ea ad diem vigesimam secundam Nouembris Varfauix habitum iri edicit, in quibus consilia de bello diutius administrando suscipiantur. Dum Vilna Rex ad comitia proficiscitur, è Moscouia per nuncium Moscicum litteræ afferuntur, à duobus Legatis Nouogrodix Duce Ioanne Theodori F. Mscilauienti, & Mikita Georgij F. Romanouicio Sacharino, ad Nicolaum Radiuilum Palatinum Vilnensem & Eustachium Volouicium Castellatum Trocensem, Plescouix die trigesima octaua Septembris scriptæ, hoc omninò argumento. Cùm offensæ duorum summorum Principum eò progressæ sint, vt arma vterq; sumplerit, quibus Polonix Rex Polotiam expugnarit, Magnus Moscouix Dux vindicare vicissim id factum in animo habuerit: se cum reliqua nobilitate Moscouitica ad Principis sui pedes se abiecisse, obsecrasseq; vt sanguini Christiano consultum atq; parcitum vellet. Istis precibus Principem suum reliquisse locum,

locum, & belli expeditionem repressisse, nunc mutuo studio iplis atq; alijs Regis Poloniæ Consiliarijs, apud Regem suum elaborandum esse, vt ad similem voluntatem & sistendi cursus sui bellici, & pacis cum Magno Moscouiæ Duce locis omnibus, tam Regni Poloniæ, quã Magni Ducatus Lithuanix, atq; etiam Liuonię causa suscipiendæ adducant, inprimis verò ab eo impetrent, vt in Regiam suam se referat, ac copijs suis omnibus tam in Lithuanix quàm Liuoniæ finibus imperet, se ab omni in Moscos maleficio atq; iniurijs abstineant. Hæc eadem Magnum suum Ducem diligenter facturum, rediturũ ad sedes suas, suosq; à vi atq; iniuria, cohibiturum. Interea temporis dandam vtrinq; operam, vt Principes missis inter se Oratoribus rem vtilem & pernecessariam pacem ac concordiam suscipiant. In extremo litterarum excusant, cur Basilius Lopatinscius, quem Rex ad Magnum Moscouiæ Ducem ante expeditionem suam cum litteris miserat, quibus se bellum illi facturum iustum legitimumq; denunciabat, adhuc in Moscouia detineatur, promit-

RERVM CAPTA POLOTIA
tuntq̄, simul vt Principum se vterq̄ ad sedes
suas retulerit, se operam daturus, vt cum man-
datis sui Principis de pace concilianda ad Re-
gem ocijus remittatur. Sub idem tempus Phi-
lo Kmitha Orfacensis præfectus ad Regem lit-
teras mittit, quas à Palatino Smolensciano ac-
ceperat, ijs Philonem Palatinus certiozem fa-
cit, se à Magno suo Duce mandata accepisse,
ne quam Regijs finibus atq̄ ditionibus vim aut
iniuriam adferat. Monere igitur, vt mutua eti-
am Philo præstet, neq̄ permittat, vt sui fines
trangressi, hostile aliquid in Magni Ducis
Moscouix ditionibus committant. Al-
latis lectisq̄ vtriusq̄ litteris Rex om-
nem eius deliberationem ad Co-
mitia referendam esse iudi-
cauit. —

VARSAVIÆ.

Typis Nicolai Scharffenbergij REGij Typo-
graphi cum priuilegio, ANNO DOMINI.

M, D, LXXIX,

ERRATORVM EMENDATIO.

- A. 4. pag. 2. vers. 11. cœptis.
C. 2. pag. 2. vers. 8. retinenda.
Eadem pag. vers. 17. plurium.
E. 1. pag. 2. vers. 20. miles tenuisset.
E. 3. pag. 2. Boriffus.
E. 4. pag. 2. vers. 15. cœnosum.
Eadem pag. vers. 20. Palatinum.
F. 1. pag. 2. vers. 20. redundans.

